

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ စာတမ်းတို

၂၀၁၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ

စာရေးသူအကြောင်း

ဆရာမ Cheryl Saunders သည် Melbourne တက္ကသိုလ်ရှိ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအသွင်ပြောင်းရေး ကွန်ယက်အဖွဲ့၏ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး ဖြစ်သကဲ့သို့ ဂုဏ်ထူးဆောင်ဘွဲ့ရ အငြိမ်းစားပါမောက္ခတစ်ဦးလည်း ဖြစ်သည်။ ဆရာမသည် International IDEA ရှိ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ညှိနှိုင်းရေးဆွဲ အကောင်အထည်ဖော်ရေး အစီအစဉ်၌ အကြီးတန်းအကြံပေးအဖြစ် တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက် လျက်ရှိပြီး ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာအသင်း (International Association of Constitutional Law) ၏ ဂုဏ်ထူးဆောင်ဥက္ကဋ္ဌလည်း ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာတဝှမ်းရှိ ဥပဒေကျောင်းများတွင် ဧည့်ပါမောက္ခအနေဖြင့် ကြိမ်ဖန်များစွာတာဝန်ယူသင်ကြား ခဲ့ပြီး ဩစတြေးလျ ဂုဏ်ထူးဆောင် သင်္ဂဟအဖွဲ့ (The Order of Australia) နှင့် Chevalier dans l'Ordre National de la Legion d'Honneur of France ၏ အရာထမ်းတစ်ဦးလည်း ဖြစ်သည်။

International IDEA အကြောင်း

ဒီမိုကရေစီနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အကူအညီပေးရေး နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်း (International IDEA) သည် ကမ္ဘာတစ်လွှားတွင် ရေရှည်တည်တံ့သော ဒီမိုကရေစီစနစ် ပေါ်ထွန်းရေးကို အထောက်အပံ့ပေးရန် ရည်သန် ဆောင်ရွက်နေသည့် အစိုးရများအကြားချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်နေသော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

MyConstitution အကြောင်း

MyConstitution စီမံကိန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းရေးနှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော ငြိမ်းချမ်းရေး၏ အဓိကအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ် အဖြစ် တွင်တွင် အသိပညာပြည့်ဝသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာ ယဉ်ကျေးမှုတစ်ခု ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက် လာရေးကို ဦးတည်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အကျိုးစီးပွားပတ်သက် ဆက်နွယ်သူများ၏ တောင်းဆိုချက်များကို အခြေခံကာ အခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲရေး လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်သူများအတွက် ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်မှ အကြံပေးစနစ်ဆောင်ရွက်မှုများကိုလည်း ပေးအပ်ပါသည်။ ဤအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အနစ်ချုပ် စာတမ်းများအတွက် အဆိုပါ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ထုတ်ဝေခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ MyConstitution စီမံကိန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သမိုင်းကြောင်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာချက်များမှ ရရှိသည့် အတွေ့အကြုံများကို အခြေခံကာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေနှင့်ဆက်စပ်သည့် ကိစ္စရပ်ပြဿနာများကို လေ့လာခြင်းနှင့် ဆွေးနွေးပွဲစကားပိုင်းများပြုလုပ်ခြင်း စသည့် အခွင့်အလမ်းများကိုလည်း ပံ့ပိုးပေးပါသည်။

ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံများတွင် အာဏာခွဲဝေခြင်း

ရေးသားပြုစုသူ - Cheryl Saunders

၁။ နိဒါန်း

ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံတွင် အစိုးရအဆင့် ၂ ဆင့် အနည်းဆုံးပါဝင်ပြီး၊ တစ်ဆင့်ချင်းစီတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဖြင့် အကာအကွယ်ပေးထားသည့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်အတိုင်းအတာ ကိုယ်စီရှိကြသည်။ ဖက်ဒရယ်စနစ်တစ်ခု ကျင့်သုံးသောအစိုးရအုပ်ချုပ်သည့် နိုင်ငံများတွင် အဆိုပါ အဆင့်များကြား လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာခွဲဝေသည့် နည်းလမ်းအသွယ်သွယ်သည် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ် သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည် (Leroy and Saunders 2006)။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အသုံးပြုရန်အတွက် ဤစာတမ်းတိုကို အစပျိုးရေးသားသည်။ ထို့ကြောင့် ဗဟိုအစိုးရအဆင့်ကို ပြည်ထောင်စုအဆင့်ဟု ရည်ညွှန်းပြီး၊ ပြည်နယ်အဆင့်ကို ဖွဲ့စည်းထားသော တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များဟု ညွှန်းဆိုသုံးစွဲသွားပါမည်။

ဤစာတမ်းတိုသည် အခက်ခဲနက်နဲဆုံးသော မေးခွန်းများထွက်ပေါ်လာလေ့ရှိသည့် ဥပဒေပြု ရေးအာဏာ ခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းပြီး အသားပေးဆွေးနွေးထားသည်။ သို့သော်ငြားလည်း ဖက်ဒရယ်တိုင်းပြည်တစ်ခုကို ပုံဖော်ရာတွင် အစိုးရအဆင့်များအကြား အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားစီရင် ရေးအာဏာခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်လည်း လိုအပ်သည်။ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ ခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းကို အောက်တွင်အကျဉ်းချုံး ဆွေးနွေးဖော်ပြထားသည်။ ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံများတွင် တရားစီရင်ရေးအာဏာ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံကို ချဉ်းကပ်သည့်နည်းအမျိုးမျိုး အကြောင်းအား သီးခြား စာတမ်းတိုတစ်စောင်တွင် ဆွေးနွေးထားသဖြင့်၊ ဤစာတမ်းတို၌ ထပ်မံထည့်သွင်းဆွေးနွေး သွားမည် မဟုတ်ပါ (Saunders 2019)။

လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်း၏ အရေးပါမှုကိုနားလည်ရန်အတွက် လိုအပ်သည့် နောက်ခံဖြစ်ဖြစ်သော ဖက်ဒရယ်စနစ်တစ်ခု၏ အခြေခံအုတ်မြစ် သွင်ပြင်လက္ခဏာများကို အကြမ်း ဖျင်း သတ်မှတ်ရေးဆွဲခြင်းဖြင့် ဤစာတမ်းတိုကို စတင်ထားသည်။ မည်သို့သော ဥပဒေပြုရေးအာဏာ များအား မည်သည့်အစိုးရအဆင့်တွင် အပ်နှင်းသည်ကို ဆုံးဖြတ်ရာတွင် ကျင့်သုံးနိုင်သည့် အခြေခံမူ များကို အခန်း ၃ တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ဥပဒေပြုရေးအာဏာခွဲဝေခြင်းအား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ထည့်သွင်းရာတွင် ကျင့်သုံးလေ့ရှိသည့် နည်းလမ်းများကို အခန်း ၄ တွင် ဆွေးနွေးထားသည်။ အခန်း ၅ တွင် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ ခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းပါဝင်ပြီး၊ အခန်း ၆ တွင် အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ခွဲဝေခြင်းကိုဆွေးနွေးထားသည်။ အခန်း ၇ တွင် ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံတစ်ခု၌ အစိုးရအဆင့်ဆင့်သည် တစ်နိုင်ငံလုံး၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် တစ်ပေါင်းတစ်စည်းထဲ အတူတကွ ဆောင်ရွက်လေ့ရှိသည့် လက်တွေ့မြေပြင်အခြေအနေတစ်ခုဆီသို့ ဆွဲခေါ်သွားသည်။ နောက်ဆုံး

အခန်းတွင် အကူးအပြောင်းကာလနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရာ၌ ကြုံတွေ့ရမည့် စိန်ခေါ်မှုများအကြောင်း ဆွေးနွေးဖော်ပြထားသည်။

၂။ အခြေခံအုတ်မြစ်များ

ဖက်ဒရယ်စနစ်သည် အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် စည်းလုံးညီညွတ်မှုအတွက် အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေပြီး၊ အခြားသောကိစ္စရပ်များတွင် ဒေသတွင်းကိုယ်ပိုင်အစိုးရကို အားပေးသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအား ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံတစ်ခုအသွင် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ရသည့် အကြောင်းရင်းခံများမှာ ကွဲပြားကြသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်မြဲမှုကို အားပေးကူညီရန် သို့မဟုတ် မတူကွဲပြားမှုကို စီမံခန့်ခွဲရန်အတွက် ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံတစ်ခုကို ထူထောင်လေ့ရှိကြသည်။ ပို၍ယေဘုယျကျကျဆိုရလျှင် ဖက်ဒရယ်စနစ်သည် ဒေသအခြေအနေများအလိုက် ပိုမိုထိထိရောက်ရောက် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်စေသည့် အစိုးရအဆင့်တစ်ခုနှင့် အထောက်အပံ့ပြုခြင်းအားဖြင့် ဒီမိုကရေစီကို နက်ရှိုင်းခိုင်မာစေနိုင်သည်။ ။ တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များသည်လည်း နိုင်ငံတစ်ဝန်းပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ အင်စတီကျူးရှင်းများ၏ အနေအထား၊ လိုအပ်ချက်နှင့် တောင်းဆိုချက်များကိုအသိပေးခြင်းဖြင့် အထောက်အကူပြုနိုင်သည်။

ဥပဒေပြုရေးအာဏာခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းသည် ဤသို့စီစဉ်ခြင်း၏နည်းလမ်းပွတ်ပင်ဖြစ်သည်။ ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံတိုင်းတွင် အစိုးရအဆင့်ဆင့်ကြား ဥပဒေပြုရေးအာဏာအား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဖြင့် ပိုင်းခြားထားသည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကျင့်သုံးသည့် နည်းလမ်းအလိုက် အစိုးရတစ်ဆင့်ချင်းသည် မိမိတို့သက်ဆိုင်ရာ မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများကို ဒီမိုကရေစီနည်းကျ တာဝန်ခံရသည်။ အဆိုပါ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာသည် လွှဲပြောင်းအပ်နှင်းထားသော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ မဟုတ်ပေ။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းမရှိလျှင် အစိုးရအဆင့်တစ်ခုသည် မိမိ၏ကိုယ်ပိုင်အာဏာကျင့်သုံးရန်အတွက် အခြားအစိုးရအဆင့်တစ်ဆင့်၏ ခွင့်ပြုချက်ရရှိရေး အမှီအခိုပြုရန် မလိုအပ်ပေ။ အလားတူပင် အစိုးရအဆင့်တစ်ခုသည် မိမိအားအပ်နှင်းထားသော အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို ကျင့်သုံးရာ၌ ၎င်း၏မဲဆန္ဒရှင် ပြည်သူများအား တာဝန်ခံရသည်။

လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းပါဝင်သည့် ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများကို တရားရုံးများမှတစ်ဆင့် အာဏာတည်စေသည်။ ထိုအခြေအနေမျိုးတွင် တရားရုံးသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို အနက်အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရမည်ဖြစ်ပြီး၊ မည်သို့ကျင့်သုံးမည်ကို ဆုံးဖြတ်ရမည်။ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်များကို ဥပဒေကြောင်းအရ လိုက်နာဆောင်ရွက်စေသည်။ ထို့ကြောင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ခွဲဝေသတ်မှတ်ရေးပုံဖော်ခြင်းနှင့် မူကြမ်းရေးဆွဲခြင်းတို့တွင် တရားရေးဆိုင်ရာ အနက်အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် သက်ရောက်မှုများကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည် (Aroney and Kincaid 2017)။

၃။ ဥပဒေပြုရေးအာဏာ ခွဲဝေခြင်းဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ

ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံတစ်ခုတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတစ်ခုမှ အစိုးရတစ်ဆင့်ချင်းစီအတွက် သတ်မှတ်ထားသည့် သီးခြားအာဏာများသည် ကွဲပြားကြသည်။ ဥပမာ- ထိုသို့ကွဲပြားခြင်းမှာ ဒေသ၏ ရေခဲမြေခံအခြေအနေ၊ ဒေသ၏လိုလားချက်များ၊ ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံ၏ ယေဘုယျအသွင် သဏ္ဍာန်နှင့် နိုင်ငံတော်အား ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံအဖြစ် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ရသည့် ရည်ရွယ်ချက်တို့ အပေါ်မူတည်၍ အာဏာများကို ရွေးချယ်သတ်မှတ်ရသည့်အတွက် ဖြစ်သည်။ ဩစတေးလျနိုင်ငံတွင် အထွေထွေ ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေသည် ပြည်နယ်အာဏာတစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ ကနေဒါနှင့် မလေးရှားနိုင်ငံတို့တွင် ၎င်းတို့သည် ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင် သက်ရောက်သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းနှင့် ကွာရှင်းပြတ်ဆဲခြင်းတို့သည် ပြည်နယ်အာဏာများဖြစ်၍၊ ဩစတေးလျနိုင်ငံတွင်ပြည်ထောင်စုအဆင့်အရေးကိစ္စများဖြစ်သည်။ ဂျာမနီနိုင်ငံတွင်ဥပဒေပြုရေးအာဏာအများစုသည် ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင် တည်ရှိသော်လည်း၊ တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များသည် ဥပဒေပြုရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပြည်ထောင်စုအာဏာအား ရယူကျင့်သုံးနိုင်သည့်စနစ်ဖြင့် ဖက်ဒရယ်

နိုင်ငံအား ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ဂျာမနီနိုင်ငံတွင် ပြည်နယ်များသည် ဖက်ဒရယ်ဥပဒေပြုခွင့်အများစုအား စီမံကွပ်ကဲရန် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးလည်းရှိသည်။ ကနေဒါနိုင်ငံသည် အင်္ဂလိပ် ဥပဒေစနစ် ကျင့်သုံးသော်လည်း ပြည်နယ်များတွင် ဥပဒေပဥပဒေစနစ် ကျင့်သုံးခွင့်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ပြင်သစ်ဘာသာစကား အသုံးပြုသည့် ကွီဘတ်ပြည်နယ် (Quebec) သည် ဥပဒေပဥပဒေ စနစ် ကျင့်သုံးခွင့်ရှိသည်။

လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ဖြစ်နိုင်သမျှ အနိမ့်ဆုံးအဆင့်တွင် ကျင့်သုံးနိုင်ရေး အခြေခံမူသည်ဖက် ဒရယ်နိုင်ငံတစ်ခုတွင် ဥပဒေပြုရေးအာဏာ ခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းအတွက် အထွေထွေလမ်းညွှန်ချက် တစ်ရပ်ဖြစ်သည် (Fabbrini 2016)။ ဤအခြေခံမူအရ အာဏာများကို ထိထိရောက်ရောက် ကျင့်သုံး နိုင်မည်ဖြစ်သော အစိုးရ၏ အနိမ့်ဆုံးအဆင့်ထံသို့ ခွဲဝေသတ်မှတ်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ အာဏာ သက်ရောက်ခံ ပြည်သူများကို အကျိုးအမြတ်ရှိစေပြီး ထိရောက်မှုရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်နိုင် ရန် အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ပြည်သူနှင့် နီးစပ်နိုင်သမျှ အနီးစပ်ဆုံးဖြစ်စေရန်နှင့် ရည်ရွယ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် တာဝန်ယူ၍ထိရောက်မှုရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် ဒီမိုကရေစီကို အား ကောင်းနိုင်စေပြီး၊ ပြည်သူလူထုပါဝင်မှုနှင့် ထောက်ခံအားပေးမှုကို တိုးမြှင့်စေမည် ဖြစ်သည်။

သို့သော်လည်း လက်တွေ့အခြေအနေတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ဖြစ်နိုင်သမျှ အနိမ့်ဆုံး အဆင့်တွင် ကျင့်သုံးနိုင်ရေးအခြေခံမူကို သီးခြားကိစ္စရပ်များတွင် မည်သို့ကျင့်သုံးရမည်နှင့် စပ်လျဉ်း ၍ အငြင်းပွားမှုရှိသည်။ အခြားသောပိုမိုအသေးစိတ်သည့် လမ်းညွှန်အခြေခံမူများသည်လည်း အသုံး ဝင်နိုင်သည်။

ပြည်ထောင်စုအဆင့်သို့ အာဏာခွဲဝေသတ်မှတ်ပေးရာ၌ လမ်းညွှန်လေ့ရှိသည့် ထည့်သွင်း စဉ်းစားရမည့် အချက်များတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာတစ်ရပ်သည်-

- နိုင်ငံ၏ ပြင်ပအချုပ်အခြာအာဏာ ကျင့်သုံးခြင်းနှင့် ဆက်စပ်မှုရှိ/မရှိ (ဥပမာ၊ နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေး၊ ကာကွယ်ရေး၊ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်ရေး)၊
- တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် နယ်နိမိတ်များကို ကျော်လွန်သက်ရောက်မှု ရှိ/မရှိနှင့် မိမိ ကိုယ်ပိုင်စနစ်ကိုကျင့်သုံးသည့် တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များသည် ယင်းအာဏာ များကို ထိထိရောက်ရောက် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် မစွမ်းဆောင်နိုင်ခြင်း (ဥပမာ၊ တိုင်း ဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များကြား ကုန်သွယ်ရေး၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် အကြား မြစ်ကြောင်းစနစ်များ၊ လေကြောင်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး) နှင့်
- နိုင်ငံတစ်ဝန်း တစ်ပြေးညီသတ်မှတ်ထားသော စည်းမျဉ်းများလိုအပ်မှု ရှိ/မရှိ (ဥပမာ၊ ငွေကြေး သို့မဟုတ် ကော်ပိုရေးရှင်းဥပဒေ) စသည်တို့ ပါဝင်သည်။ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်သို့ အာဏာခွဲဝေပေးရာ၌ လမ်းညွှန်လေ့ရှိသည့် ထည့်သွင်း စဉ်းစားရမည့်အချက်များတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာတစ်ရပ်သည်-
- တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် နယ်နိမိတ်များအတွင်း၌ ကျင့်သုံးနိုင်သည့် လုပ်ပိုင် ခွင့်အာဏာ ဟုတ်/မဟုတ် (ဥပမာ၊ ကျောင်းပညာရေး၊ ဒေသတွင်းလမ်းများ၊ သားသတ်ရုံ များ)၊
- ဒေသတွင်း စိုးရိမ်ဖွယ်ကိစ္စရပ်များအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်ခြင်းရှိ/မရှိ (ဥပမာ၊ ယဉ်ကျေး မှု၊ ဒေသန္တရအဆောက်အအုံ) နှင့်
- တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များကြား မတူကွဲပြားမှု၊ ဆန်းသစ်မှု သို့မဟုတ် အပြု သဘောဆောင်သည့် ယှဉ်ပြိုင်မှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ကိစ္စရပ်များတွင် အသုံးဝင်ခြင်းရှိ/မရှိ (ဥပမာ၊ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းလျှော့ချရေး၊ ခရီးသွားလာရေး) စသည်တို့ ပါဝင်သည်။

ဤစဉ်းစားချက်များကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးရာတွင် မှတ်သားရမည့်အချက် (၂) ချက်ရှိသည်။ ပထမအချက်မှာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာတစ်ရပ်အား သီးသန့်ကျင့်သုံးသင့်/မသင့် သို့မဟုတ် စင်ပြိုင် ကျင့်သုံး သင့်/မသင့် (ဆိုလိုသည်မှာ အစိုးရအဆင့် ၂ ခုလုံးမှ ကျင့်သုံးနိုင်ခြင်း) ဤလမ်းညွှန်ချက်

များဖြင့် သတ်မှတ်မထားပေ။ သာဓကအားဖြင့် အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် အခြေခံမူများအရ 'သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အထွေထွေလုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာတစ်ရပ်အား မည်သည့်အုပ်ချုပ်ရေး အစိုးရအဆင့်ကိုမဆို ပေးအပ်နိုင်ပြီး၊ တစ်ပြိုင်နက်တည်း ကျင့်သုံးလေ့ရှိသည့် အာဏာတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။

ဒုတိယအချက်မှာ ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံတစ်ခုတွင် အစိုးရသည် ယင်းတို့၏လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာများ ကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရာ၌ အစိုးရတစ်ဆင့်နှင့်တစ်ဆင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လေ့ရှိသည်။ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ခြေရှိခြင်းသည် ဥပဒေပြုရေးအာဏာများ ခွဲဝေသတ်မှတ်ရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစား ရမည့် အကြောင်းရင်းတစ်ချက် ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဩစတေးလျနိုင်ငံတွင် ဆေးရုံများအား ပံ့ပိုးကူညီခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းတို့သည် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာဖြစ်သော် လည်း၊ ဆေးကုသရေးအာမခံသည် ပြည်ထောင်စုအဆင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာဖြစ်သည်။ ကိစ္စရပ် ၂ ခု လုံးတွင် အာဏာခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းသည် ယခင်ကတည်းက ရေးဆွဲချမှတ်ထားသည့် အခြေခံမူများ နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိသည်။ သို့သော်လည်း အစိုးရအဆင့် နှစ်ဆင့်ကြား အချို့သော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု များသည် အာဏာ ၂ ရပ်လုံး ထိရောက်စွာကျင့်သုံးရန်အတွက် မဖြစ်မနေလိုအပ်သည်။ ဤကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အခန်း ၇ တွင် အသေးစိတ်ဆွေးနွေးတင်ပြထားသည်။

၄။ ဥပဒေပြုရေးအာဏာခွဲဝေခြင်း နည်းလမ်းများ

လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများခွဲဝေခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့်အပိုင်းကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် စနစ်တကျ စီစဉ်ထည့်သွင်းရန် နည်းလမ်းအသွယ်သွယ် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် သီးသန့် ကျင့်သုံးသည့်အာဏာ (အစိုးရအဆင့်တစ်ခုတွင်သာ ကျင့်သုံးနိုင်သော)၊ စင်ပြိုင်ကျင့်သုံးနိုင်သည့် အာဏာ (အစိုးရ၏ မည်သည့်အဆင့်တွင်မဆို ကျင့်သုံးနိုင်သော)၊ သို့မဟုတ် ကြွင်းကျန်အာဏာ (ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အထူးတလည် ဖော်ပြမထားသော) ဟူ၍ အာဏာများကို ခွဲခြားသတ် မှတ်သည်။ နောက်ထပ်ကွဲပြားမှုများမှာ အစိုးရ အဆင့် (၂) ခုလုံးတွင် ဥပဒေပြုအာဏာသတ်မှတ်ခြင်း ရှိ/မရှိ၊ ဥပဒေအာဏာသတ်မှတ်ရန် အသုံးပြုခဲ့သည့် အသေးစိတ်အချက်အလက်များ၊ အစိုးရအဆင့် များတွင် ဥပဒေများဖြင့် ပဋိပက္ခကို ဖြေရှင်းပုံနှင့်၊ အာဏာခွဲဝေရာတွင် ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်နိုင်ခြေ စသည်တို့ ပါဝင်သည်။

အစိုးရအဆင့် ၂ ခုလုံး၏ ဥပဒေပြုအာဏာ သတ်မှတ်သင့်ပါသလော သို့မဟုတ် အစိုးရအဆင့် ၁ ခုထဲအတွက်သာ သတ်မှတ်သင့်ပါသလော။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အများစုတွင် အစိုးရအဆင့် ၂ ခုလုံး၏ ဥပဒေပြုအာဏာကို သတ်မှတ် ထားသည် သို့မဟုတ် ထည့်သွင်းထားသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် ကနေဒါနိုင်ငံတို့သည် လက်တွေ့ သာဓကများပင်ဖြစ်သည်။ ဂျာမနီနိုင်ငံနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့အပါအဝင် အချို့သော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများတွင် အုပ်ချုပ်ရေးအစိုးရအဆင့် တစ်ခုထဲအတွက်သာ ဥပဒေပြုအာဏာ ကို သတ်မှတ်ပေးထားပြီး များသောအားဖြင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့်အတွက် ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော အခြေအနေများတွင် အစိုးရအဆင့်တစ်ခုသို့ သီးခြားအပ်နှင်းထားခြင်းမရှိသော အာဏာများအားလုံး သည် အခြားအဆင့်တစ်ခုတွင် ကြွင်းကျန်အာဏာများအဖြစ် သတ်မှတ်ခွင့်ပြုသည်။

လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာတစ်ရပ်စီတိုင်းကို မည်မျှအတိုင်းအတာအထိ အသေးစိတ်ဖော်ပြသင့်သနည်း။

ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံများတွင် ဥပဒေပြုရေးအာဏာခွဲဝေမှုကို ဖော်ပြသည့် အသေးစိတ်အတိုင်း အတာမှာ များစွာကွဲပြားခြားနားကြသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအခန်း (၈) ပုဒ်မ (၁) တွင် ပြည်ထောင်စု၏ ဥပဒေပြုအာဏာသတ်မှတ်ခြင်းကို အကျဉ်းချုပ် ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ၇၃ (၇) တွင်မူ အစိုးရအဆင့်နှစ်ခုလုံး၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို များစွာအသေးစိတ် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။ ဂျာမနီနိုင်ငံတွင် ပြည် ထောင်စု၏ ဥပဒေပြုအာဏာသတ်မှတ်ခြင်းသည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုထက်မက အသေးစိတ်

သည်။ သို့သော် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်မျှလောက်လည်း အသေးမစိတ်ပေ (ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၇၂ မှ ၇၄)။ ယေဘုယျအားဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အသေးစိတ်ထည့် သွင်းဖော်ပြမှု လျော့နည်းလျှင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ စာကိုယ်အတွင်း ထည့်သွင်းလေ့ရှိပြီး (ဂျာမနီနိုင်ငံ၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု)၊ ပိုမိုအသေးစိတ်ထည့်သွင်း ဖော်ပြပါက ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ၏အဆုံးတွင် ဇယားတစ်ခုဖြင့် ထည့်သွင်းလေ့ရှိသည် (အိန္ဒိယနိုင်ငံ)။

သီးသန့်ကျင့်သုံးနိုင်သည့်အာဏာများအဖြစ် ဖော်ပြသင့်ပါသလော၊ စင်ပြိုင်ကျင့်သုံးနိုင်သည့်အာဏာများအဖြစ် ဖော်ပြသင့်ပါသလော သို့မဟုတ် ထိုနှစ်ခုလုံးအဖြစ် ဖော်ပြသင့်ပါသလော။

ပြည်ထောင်စုအဆင့် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များသို့ ခွဲဝေသတ်မှတ်ထား သော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာတစ်ရပ်ချင်းစီအား သီးသန့်ကျင့်သုံးနိုင်သည့်အာဏာ သို့မဟုတ် စင်ပြိုင် ကျင့်သုံးနိုင်သည့်အာဏာအဖြစ် ဖော်ပြနိုင်သည်။ သီးသန့်ကျင့်သုံးနိုင်သည့် အာဏာများကို အပ်နှင်း ခံရသည့် အစိုးရအဆင့်ကသာ ကျင့်သုံးနိုင်ကြောင်း ကနေဒါနိုင်ငံ၏ ဖြစ်ရပ်ကပြသနေသည် (Brouillet and Ryder 2017: 420)။ အခြားတစ်ဖက်တွင်မူ စင်ပြိုင်ကျင့်သုံးနိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို မည်သည့်အစိုးရအဆင့်ကဖြစ်စေ ကျင့်သုံးနိုင်သည် (Dziedzic and Saunders 2017)။ ပထမတစ်ခု (သီးသန့်ကျင့်သုံးနိုင်သည့်အာဏာများ) သည် များစွာပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ် မရှိသော်လည်း လုပ်ပိုင် ခွင့်အာဏာများ၏ အနည်းဆုံးပင်မကျောရိုးတစ်ခုအား အစိုးရအဆင့် တစ်ခုချင်းအတွက် အာမခံချက် ပေးသည်။ ပြည်ထောင်စုအဆင့်သည် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို ကိုယ်တိုင်ကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်ခြင်း မပြုဘဲ၊ တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များအတွက် ချန်လှပ်ပေးနိုင်သည့်အတွက် နောက်တစ်ချက် ဖြစ်သော စင်ပြိုင်ကျင့်သုံးနိုင်သည့်အာဏာများသည် ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ရှိသည်။ သို့သော်လည်း ပြည်ထောင်စုအဆင့်သည် စင်ပြိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်လိုက်ပါက တိုင်း ဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များ၏ ပင်မကျောရိုး အခန်းကဏ္ဍမှာ လျော့ကျသွားသည်။ ဤသို့ကွဲပြား ခြားနားမှုများသည် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ခွဲဝေမှုအပေါ် တရားရုံး၏အနက်အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုခြင်းနှင့် အသုံးပြုခြင်းတို့အား သက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည်။ အစိုးရနှစ်ဆင့်လုံး၏ ဥပဒေပြုအာဏာသတ်မှတ်ပြီး၊ သီးသန့်ကျင့်သုံးနိုင်သည့်အာဏာနှင့်စင်ပြိုင်ကျင့်သုံးနိုင်သည့်လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှစ်ရပ်လုံး ကျင့်သုံး ပါက သာကေအားဖြင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံကဲ့သို့ပင် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများစာရင်း (၃) ခု ရှိလေ့ရှိသည်။

လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ကျင့်သုံးခြင်းတို့ကြား ပဋိပက္ခအား မည်သို့ဖြေရှင်းမည်နည်း။

လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာတစ်ရပ်သည် စင်ပြိုင်ကျင့်သုံးနိုင်ပြီး ၎င်းအာဏာ (သို့မဟုတ် ၎င်းအာဏာ ၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ) ကို မည်သည့်အစိုးရအဆင့်ကဖြစ်စေ ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အခြေ အနေတွင် - ဥပဒေများကြား 'ရှေ့နောက်ညီညွတ်မှုမရှိခြင်း' သို့မဟုတ် 'ဆန့်ကျင်ကွဲလွဲခြင်း' တို့ဆီ ဦးတည်သွားနိုင်သော သိသာထင်ရှားသည့် အလားအလာရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ရှေ့နောက်မညီ ညွတ်ခြင်း သို့မဟုတ် ပြဿနာများကိုရှောင်ရှားရန် သို့မဟုတ် ဖြေရှင်းရန်နည်းဥပဒေတစ်ခုကို ပြဋ္ဌာန်း ရန် လိုအပ်သည်။ များသောအားဖြင့် ထိုနည်းဥပဒေများသည် ပြာစတေးလျနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ အခန်း (၁၀၉) တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အတိုင်းပင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်ဥပဒေက ပို၍လွှမ်းမိုး သည်။ သို့သော်လည်း ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၇၂(၃)အရ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဥပဒေသည် အချို့သောဒေသများတွင် အသေးအဖွဲ့ကိစ္စရပ်များ၌ ပို၍လွှမ်းမိုး သည်။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် ကွဲလွဲ၍ သမ္မတသဘောတူညီချက် ရယူရန် လိုအပ်သော အခြေအနေများတွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဆန့်ကျင်ကွဲလွဲသော နည်းဥပဒေအရ တိုင်း ဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဥပဒေက သက်ဆိုင်ရာနယ်မြေတွင် လွှမ်းမိုးမှုရှိသည် (ပုဒ်မ ၂၅၄ (၂))။ နိုင်းယုတ်လေ့လာတွေ့ရှိမှုအရ အာဏာများကျင့်သုံးခြင်းသည် သီးသန့်ဖြစ်သော်လည်းပဲ အစိုးရအဆင့်နှစ်ခုတွင် ဥပဒေများ၏ ဖော်ဆောင်မှု သို့မဟုတ် သက်ရောက်မှုကြား ပဋိပက္ခများ ဖြစ် ပွားနိုင်ကြောင်း ပြသနေသည်။ ဤပြဿနာကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဥပဒေသည် ပိုမိုအရေးကြီးသည်ဟု မှတ်ယူလေ့ရှိသည် (Brouillet and Ryder 2017)။

မည်သည့်အစိုးရအဆင့်တွင် ကြွင်းကျန်အာဏာ ရှိသင့်သနည်း။

ဥပဒေပြုရေးအာဏာ ခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းကို အသေးစိတ်ဖော်ပြထားပြီး ဥပဒေပြုအာဏာ သတ်မှတ်ခြင်းအား ကျယ်ပြန့်စွာ အနက်ဖွင့်ဆိုထားစေကာမူ မည်သည့်ပြဌာန်းချက်မှ ပြုလုပ်ထားခြင်း မရှိသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ရှိနေခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကြွင်းကျန်အာဏာကို မည်သည့် အစိုးရအဆင့်အား အပ်နှင်းမည်ကို ဆုံးဖြတ်ရန် မဖြစ်မနေလိုအပ်သည်။ ကျင့်သုံးမှုပုံစံမှာ များစွာ ကွဲပြားသည်။ ဩစတေးလျ၊ မလေးရှားနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ကဲ့သို့သော အချို့ဖက်ဒရယ် နိုင်ငံများတွင် ကြွင်းကျန်အာဏာအား တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များထံသို့ အပ်နှင်းသည်။ ကနေဒါနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့ကဲ့သို့သော အခြားဖက်ဒရယ်နိုင်ငံများတွင် ကြွင်းကျန်အာဏာအား ပြည် ထောင်စုသို့ အပ်နှင်းသည်။ အစိုးရအဆင့်တစ်ခုချင်းစီတွင် သီးသန့်ကျင့်သုံးနိုင်သော သို့မဟုတ် စင်ပိုင်ကျင့်သုံးနိုင်သော ဥပဒေပြုအာဏာသတ်မှတ်ထားလျှင် ကြွင်းကျန်အာဏာသတ်မှတ်ပေးခြင်း သည် လက်တွေ့တွင် သိပ်အရေးပါမည် မဟုတ်ပါ။

အစိုးရအဆင့်များကြား အာဏာခွဲဝေသတ်မှတ်ရာတွင် လိုက်လျောညီထွေ ရှိနိုင်ပါသလော။

အစိုးရအဆင့်ဆင့်ကြား ဥပဒေပြုရေးအာဏာခွဲဝေ သတ်မှတ်ခြင်းသည် တည်ငြိမ်မှုရှိရန်လိုအပ် သည်။ သို့မှသာ အစိုးရများသည် မိမိတို့တာဝန်ယူရသည့်ကဏ္ဍများတွင် လုပ်ငန်းဆိုင်ရာကျွမ်းကျင်မှု အလိုက် စီမံကိန်းရေးဆွဲရန်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရှိအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် လည်း ပြောင်းလဲလာသည့် အခြေအနေများအပေါ် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ပြောင်းလွယ်ပြင် လွယ်ရှိရန်လည်း လိုအပ်ပေမည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် နည်းလမ်းအချို့သည် ထိုရည်ရွယ်ချက် အတွက် အသုံးဝင်ပါသည်။ ထင်သာမြင်သာအရှိဆုံးအချက်မှာ ရှေ့နောက်ညီညွတ်မှုမရှိသည့် နည်း ဥပဒေများအပေါ် မူတည်၍ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို စင်ပိုင်ကျင့်သုံးနိုင်ခြင်းထက် သီးသန့်ကျင့်သုံး နိုင်ခြင်းသည် အစိုးရအဆင့်တစ်ခုအနေဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို ကျင့်သုံးရာတွင် အသုံးဝင် စေသည်။ သို့သော်လည်း လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ သီးသန့်ဖြစ်စေကာမူ ယင်းအာဏာများကို လက်တွေ့၌ မည်သို့ခွဲဝေသတ်မှတ်ကြမည်ဟု စဉ်းစားသည့်အပိုင်းတွင် ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ဖြစ်မှု အတိုင်းအတာတစ်ခုထိ တည်ဆောက်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများအား အချို့သောဖက်ဒရယ်နိုင်ငံများက ဖော်ဆောင်ကြသည်။ သာဓကအားဖြင့် ဂျာမနီနိုင်ငံတွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့် သီးသန့်ကျင့်သုံးနိုင် သည့် အာဏာသက်ရောက်သော နယ်မြေတစ်ခု၌ တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များအား ဥပဒေ ပြုရန် ပြည်ထောင်စုအဆင့်သည် အမိန့်ပေးနိုင်သည် (ပုဒ်မ ၇၁)။ အခြားတစ်ဖက်တွင်မူ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ နှစ်ခု သို့မဟုတ် နှစ်ခုထက်ပိုသော တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များ၏ ဥပဒေပြုလွှတ်တော် များသည် ၎င်းတို့၏ ပြည်နယ်သီးသန့်ကျင့်သုံးနိုင်သည့် အာဏာများကို ပြည်ထောင်စုဥပဒေပြု လွှတ်တော်မှ ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်မှုအပေါ် သဘောတူခွင့်ပြုနိုင်သည်။ မလေးရှားနိုင်ငံတွင်လည်း အလားတူ ဆောင်ရွက်မှုပုံစံရှိသည် (ပုဒ်မ ၇၆ (၁) (ဂ))။ ဩစတေးလျနိုင်ငံတွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဥပဒေပြုအာဏာဖြင့် မဖြေရှင်းရသေးသည့် ကိစ္စရပ်ဖြစ်လျှင်၊ ထိုကိစ္စရပ်ကိုတစ်ခု သို့မဟုတ် တစ်ခု ထက်ပိုသော တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များက ပြည်ထောင်စုအဆင့်သို့ လွှဲပြောင်းပေးနိုင်သည် (section 51 (xxxvii))။

၅။ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ ခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်း

အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာ၏ အတိုင်းအတာသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံစနစ်များအရ ခြားနားနိုင်ပါ သည်။ အနည်းဆုံးအားဖြင့် ဥပဒေပြုရေး စီရင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်အာဏာ ပါဝင်လေ့ရှိသည်။ အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာသည် ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံရှိ အစိုးရအဆင့်များကြားတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ အတိ အလင်းဖော်ပြ၍ သို့မဟုတ် သွယ်ဝိုက်၍ ခွဲဝေလေ့ရှိပါသည်။ ယင်းအာဏာများ ခွဲဝေခြင်းတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် ချည်းကပ်ပုံနှစ်မျိုးရှိပါသည်။

သြစတြေးလျ၊ ကနေဒါနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့တွင် အစိုးရအဆင့် တစ်ခုစီတိုင်း၌ ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှု အေဂျင်စီများလိုအပ်သည့်အတွက် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ဥပဒေပြုရေးကို ပြဋ္ဌာန်း ရန်အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာရှိသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် အစိုးရအဆင့်တစ်ခုချင်းစီ၏ ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှု သည် အစိုးရ၊ အဆိုပါ အစိုးရအဆင့်၏ ဥပဒေပြုရေးနှင့် ယင်းတို့၏ မဲဆန္ဒရှင်များအပေါ်တွင် တာဝန် ခံရသည်။

ဒုတိယ ချည်းကပ်မှုအနေဖြင့် အခြားသော ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံများတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသ များသည် မိမိကိုယ်ပိုင် စီမံခန့်ခွဲသကဲ့သို့ ပြည်ထောင်စု ဥပဒေပြုရေးအချို့ကိုလည်း စီမံခန့်ခွဲပါသည်။ သာကေအားဖြင့် ဂျာမနီနိုင်ငံတွင် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသများသည် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အခွင့် အရေးအရ ပြည်ထောင်စု ဥပဒေပြုရေး၏ ကြီးမားကျယ်ပြန့်သော အတိုင်းအတာကို ဖယ်ဒရယ် အာဏာခွဲဝေရေး၏ ကဏ္ဍတစ်ခုအနေဖြင့် စီမံခန့်ခွဲသည် (ပုဒ်မ ၈၃)။ အရေးကြီးသော ကွဲပြားမှုတစ်ခု အနေဖြင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် အစိုးရအဆင့်တစ်ခုသည် (မလိုအပ်သော်လည်း) အခြားအာဏာပိုင်အား ယင်း၏ ဥပဒေပြုရေးကို စီမံခန့်ခွဲရန် အာဏာအပ်နှင်းနိုင်သည် (ပုဒ်မ ၂၅၈၊ ၂၅၈ က)။ အလားတူပင် မလေးရှားနိုင်ငံ၌ ပြည်ထောင်စုအဆင့်သည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကို သတ်မှတ်ထားသော ပြည်ထောင်စု ဥပဒေများ စီမံခန့်ခွဲရန် အာဏာအပ်နှင်းနိုင်သည် (ပုဒ်မ ၈၀ (၄))။ ဤအုပ်ချုပ်ရေး အာဏာခွဲဝေမှု ချည်းကပ်ပုံသည် စီမံခန့်ခွဲမှုကို လူထုနှင့် ပိုမိုနီးကပ်စေရန် ဆောင်ကျဉ်းပေးသည့် အတွက် ကောင်းကျိုးအလားအလာရှိသည်။ ယင်းကဲ့သို့ လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် အစိုးရ၏ အဆင့်များ အကြား ခိုင်မာသောယုံကြည်မှု လိုအပ်သည်။

ဤချည်းကပ်မှုအား လက်ခံကျင့်သုံးရာတွင် အခြားသော ကိစ္စရပ်လေးခုကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ရန် လိုအပ်သည်။ ပထမကိစ္စရပ်သည် ပြည်ထောင်စုဥပဒေပြုရေးကို ဒေသန္တရအခြေအနေပေါ်မူတည်၍ လိုက်လျောညီထွေရှိအောင် ပြင်ဆင်ကျင့်သုံးရာတွင် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများမှ မည်မျှ ပြင်လွယ်ပြောင်းလွယ်ရှိခြင်း ဆိုသည့်အချက် ဖြစ်သည်။ ဒုတိယကိစ္စရပ်သည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးသည် ၎င်း၏တာဝန်ဝတ္တရားများကို သင့်လျော်စွာ ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိဟု ယူဆပါက ပြည်ထောင်စုမှ (မည်သည့်အခြေအနေတွင် မဆို) ကြားဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်သည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ တတိယကိစ္စရပ်သည် ငွေကြေးပံ့ပိုးပေးသည့်အပိုင်းနှင့် သက်ဆိုင်ပြီး စတုတ္ထ ကိစ္စရပ်သည် ပြည်သူ့ ဝန်ဆောင်မှု၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ ယန္တရားပေါ်တွင်ရှိသော သက်ရောက်မှုဖြစ်သည်။ ဥပမာအား ဖြင့် ဂျာမနီနိုင်ငံတွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဥပဒေပြုရေးကို စီမံခန့်ခွဲသော ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး များသည် ကြီးမားကျယ်ပြန့်သော ပြည်ထောင်စုအဆင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုကို မလိုအပ်ပေ။

၆။ အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ

အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းကို ပြဋ္ဌာန်းသော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာသည် အခြားသော ဥပဒေပြုရေး အာဏာများကဲ့သို့ မှတ်ယူနိုင်သည်။ အခွန်စည်းကြပ်သော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို အထက်တွင် ဖော်ထုတ်ထားသော မတူညီသည့် နည်းလမ်းများကို အသုံးပြု၍ အစိုးရတစ်ရပ် သို့မဟုတ် အစိုးရ အဆင့် နှစ်ခုလုံးအား ပေးအပ်နိုင်သည်။ အလားတူပင် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ ခွဲဝေမှုအပေါ် မူတည်၍ အခွန်စည်းကြပ်မှုများကို အစိုးရအဆင့်တစ်ခုချင်းစီမှ ကောက်ခံနိုင်သည်။ သို့သော် အခွန်စည်းကြပ်မှု ကို ပြဋ္ဌာန်းသော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာသည် အဓိကနည်းလမ်းနှစ်မျိုးဖြင့် ကွဲပြားသည်။

ပထမဦးစွာ အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းကို မတူညီသော အမျိုးအစားများဖြင့် ထပ်မံခွဲခြားနိုင်သည်။ အချို့သော အမျိုးအစားများကို ပြည်ထောင်စု သို့မဟုတ် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများမှ ဆောင်ရွက်ရန် ပိုမိုသင့်လျော်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် အကောက်ခွန်သတ်မှတ်ခြင်းသည် ပြည်ထောင်စု အာဏာဖြစ်ပြီး ပစ္စည်းဥစ္စာအပေါ် အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး၏ အာဏာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အခွန်စည်းကြပ်မှုကို အထွေထွေအာဏာ တစ်ရပ် သို့မဟုတ် မတူညီသော အစိုးရအဆင့်များကို အာဏာအပ်နှင်းရန်အတွက် မတူညီသော

အခွန်စည်းကြပ်မှု အမျိုးအစားများကို ဖော်ထုတ်ရန် သင့်/ မသင့် စသည်တို့ကို ဆုံးဖြတ်ရန် လိုအပ်သည်။ ဤနောက်ပိုင်းကိစ္စရပ်တွင် အခွန်ကောက်ခံခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများသည် စင်ပြိုင်ကျင့်သုံးသင့်/မသင့် သို့မဟုတ် သီးခြားကျင့်သုံးသင့်/မသင့်နှင့် အခြားရှေ့နောက် မညီညွတ်သည့် မည်သည့်အရာကိုမဆို မည်ကဲ့သို့ဖြေရှင်းသင့်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ရန်လိုအပ်သည်။

ဒုတိယအနေဖြင့် အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းသည် အခြားသော ဥပဒေပြုရေးအာဏာ ကျင့်သုံးရာတွင် မှီတည်နေရသည့် ဘဏ္ဍာငွေ အရင်းအမြစ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ အခွန်စည်းကြပ်ခြင်း ဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ခွဲဝေခြင်းကြောင့် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ကျင့်သုံးရန် လုံလောက်သော ဘဏ္ဍာငွေမရှိခြင်းမှာ ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသည့် အနေအထားတစ်ခုဖြစ်ပြီး ထိုအခြေအနေတွင် ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာငွေမှ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသို့ ပြန်လည်ဖြန့်ဝေရန် လိုအပ်နိုင်သည်။ ညီမျှသော အတိုင်းအတာတစ်ခုကို ရရှိရန် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကြား ဘဏ္ဍာငွေအား မည်ကဲ့သို့ခွဲဝေမည်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ မေးခွန်းအမြဲတစေရှိနိုင်သည်။ အခွန်ဘဏ္ဍာ ပြန်လည်ဖြန့်ဝေခြင်းသည် မိမိတို့၏ ရရှိပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးများ အရအရေးကြီးသော ကိစ္စရပ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး ယခုစာစဉ်တွင် ဆွေးနွေးထားသည့် အကြောင်းအရာထက် များစွာ ကျယ်ပြန့်သည်။ သို့သော် ယင်းကိစ္စရပ်သည် အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ဖြန့်ဝေမှုနှင့် ချိတ်ဆက်ကြောင်းကို မှတ်သားသင့်သည်။ (Shah, 2007)

၇။ အတူတကွ ဆောင်ရွက်ခြင်း

ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို အစိုးရအဆင့်များကြား ခွဲဝေခြင်းဖြင့် စည်းလုံးညီညွတ်ရေး အခွင့်အလမ်းများနှင့် မတူကွဲပြားမှုများ၊ ဒေသန္တရလိုအပ်ချက်များကို တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးမှုများကို သေချာစေရန် ရည်ရွယ်သည်။ ဤရည်ရွယ်ချက်များ ပြည့်မီရန် အစိုးရအဆင့်တိုင်းသည် ၎င်းတို့၏ မဲဆန္ဒရှင်များအပေါ် တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုရှိနိုင်သော ပုံစံဖြင့် ယင်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို ကျင့်သုံးတာဝန်ယူရန် လိုအပ်သည်။

အစိုးရ အဆင့်နှစ်ရပ်လုံးသည် အများအကျိုးအတွက် တစ်ခါတရံတွင် သတင်းအချက်အလက် ဖလှယ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ပူးပေါင်း၍ငွေကြေးထောက်ပံ့ခြင်း သို့မဟုတ် အစီအစဉ်များ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အတူတကွ ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်သည်။ အချို့သော ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံများသည် ပူးတွဲလုပ်ဆောင်ချက်များ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းဖွဲ့စည်းထားသည့် ယန္တရားများကို ထားရှိထားသည်။ ဥပမာဆိုရသော် တောင်အာဖရိကနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အခန်း (၃) သည် ပူးပေါင်းအစိုးရနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တိကျသေချာစွာ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ အခြားသော ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံများသည် သမားရိုးကျမဟုတ်သော လုပ်ငန်းစဉ်များ သို့မဟုတ် နှစ်ခုပေါင်းစပ်၍ အသုံးပြုသည်။ ဥပမာ- အစိုးရအဆင့်တစ်ခုစီမှ အလားတူသော တာဝန်ဝတ္တရားများ ထမ်းဆောင်ရသည့် ဝန်ကြီးများ၏ ပုံမှန်အစည်းအဝေး၊ သတင်းအချက်အလက်များကို မျှဝေရန် သဘောတူညီချက်များ သို့မဟုတ် ပူးပေါင်းအစီအစဉ်များဖြစ်ကြသည်။ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းသည် လုံလောက်သော ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိသင့်ပြီး အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်တွင် အာဏာများကို ဗဟိုချက်မအဖြစ် အလွန်အမင်း ထားရှိသည့် အန္တရာယ်မှ ရှောင်လွှဲခြင်းဖြင့် အစိုးရအဆင့်တစ်ခုချင်းစီ၏ ကောင်းကျိုးများရရှိစေရန် ပုံစံသတ်မှတ်နိုင်သည်။ (Poirier, Saunders and Kincaid: 2015)

၈။ အကူးအပြောင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်း

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲမှုအားလုံးတွင် တိုင်းပြည်သည် စီစဉ်ချမှတ်မှု တစ်ခုမှ အခြားတစ်ခုသို့ ရွှေ့ပြောင်းသွားခြင်းကြောင့် အကူးအပြောင်းကာလနှင့် စီစဉ်ချမှတ်မှု အသစ်များကို နေရာတကျထားရှိရန်နှင့် မှန်မှန်ကန်ကန် ဆောင်ရွက်မှုရှိစေရန် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခု လိုအပ်သည်။ လုပ်ငန်းစဉ်နှစ်ရပ်လုံးတွင် ဖယ်ဒရယ်ဆိုင်ရာ ရည်ရွယ်ချက်များ အတွက် အာဏာများကိုခွဲဝေရာ၌ ဂရုပြုရန် လိုအပ်သည်။

အကျိုးအမြတ်: - ယခင်က ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု ပုံစံမျိုးဖြင့် ပို၍ လည်ပတ်ခဲ့သော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် အာဏာများကိုခွဲဝေရာ၌ ထိုနိုင်ငံသည် ဥပဒေပြုရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာများကို ပြည်ထောင်စုမှ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများဆီသို့ မည်သည့်အချိန်နှင့် မည်ကဲ့သို့ လွှဲပြောင်းသွားမည့်အကြောင်း စဉ်းစားရန် လိုအပ်သည်။ ဤလွှဲပြောင်းမှုသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများမှ တိုးမြှင့်လာသော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို ကျင့်သုံးနိုင်သော စွမ်းရည်ပေါ်တွင် တစ်စိတ်တစ်ဒေသ မူတည်နေသည်။ အကယ်၍ စွမ်းရည်မြှင့်တင်မှုများ ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါက အဆိုပါကိစ္စရပ်အား ဖော်ဆောင်ရန် ကာလသတ်မှတ်ချက်နှင့် ပြည်ထောင်စုမှ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများက တောင်းဆိုထားသော အာဏာကို ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းမည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခု စနစ်တကျ ပေါ်ပေါက်လာစေရန် အချိန်ကန့်သတ်ထားခြင်းသည် အသုံးဝင်လိမ့်မည်။ ထိုကဲ့သို့ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ လွှဲပြောင်းခြင်းများသည် ပြည်ထောင်စု၊ အင်စတီကျူးများထက် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများဆီသို့ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု လမ်းကြောင်းအသစ်များဖြင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှု ဌာနများကို လွှဲပြောင်းရန်လည်း လိုအပ်နိုင်သည်။

အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်း: - အာဏာခွဲဝေခြင်းအတွက်စီစဉ်ချမှတ်မှုအသစ်များကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် ပြည်ထောင်စုမှ အာဏာကိုစွန့်လွှတ်ပြီး ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအား အဆိုပါလုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအား ကျင့်သုံးရန် စီစဉ်ချမှတ်သည့်အလျောက် လက်တွေ့ကျသော အဆင့်များဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ကျင့်သုံးရန် သာဓကအားဖြင့် အစိုးရ၏ဥပဒေပြုရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်များအတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း အသစ်များနှင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ ပြည်လည်ဖွဲ့စည်းသတ်မှတ်ခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်သည်။ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးများ နှစ်ခုလုံးမှ ယူဆချက်များနှင့် ကျင့်သုံးမှုများတွင် ပြောင်းလဲရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ အချို့သော ကိစ္စရပ်များသည် ၎င်း၏တာဝန်ဝတ္တရား မဟုတ်တော့ကြောင်းကို ပြည်ထောင်စုက လက်ခံရန်လိုအပ်သည်။ ထို့အတူပင် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အင်စတီကျူးရှင်းများသည် တာဝန်ဝတ္တရား အသစ်များကိုတာဝန်ယူရန်နှင့် ယင်းတို့အားထိရောက်စွာ ကျင့်သုံးရပါမည်။ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့နှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို အနက်အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်ခွင့်ရှိသော ခုံရုံးများသည် ခွဲဝေပေးသော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာသစ်များကို နားလည်ရန်နှင့် သင့်လျော်မှုမရှိတော့သည့် အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူချက်များ၊ ကျင့်သုံးမှုများ သို့မဟုတ် အယူဝါဒများကို ချိန်ညှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ ပြည်သူများကလည်း အဆိုပါ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာခွဲဝေမှုအသစ်သည် ၎င်းတို့၏ လူနေမှုဘဝအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်နိုင်သည့်အတွက် ထိုအာဏာခွဲဝေမှုများအား သဘောပေါက် နားလည်ရန်နှင့် ကူညီပံ့ပိုးရန် လိုအပ်သည်။

ရှင်းလင်းချက်

International IDEA ၏ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော စာတမ်းများသည် မည်သည့်အမျိုးသားရေးနှင့် နိုင်ငံရေး ရည်ရွယ်ချက်များ လုံးဝမပါဝင်ဘဲ ထုတ်ဝေသော စာစောင်များဖြစ်သည်။ ဤစာစောင်တွင် ဖော်ကျူးထားသော အမြင်ရှုထောင့် များသည် International IDEA ၏ ရှုထောင့်ကို သော်လည်းကောင်း၊ IDEA ၏ ဘုတ်အဖွဲ့ဝင်များ၏ ရှုထောင့်ကိုသော်လည်းကောင်း ကိုယ်စားမပြုပါ။ ဤစာစောင်အတွင်းတွင် နိုင်ငံများ၊ နယ်ပယ်ဒေသ၏ နာမည်များကို ရည်ညွှန်းထားခြင်းသည် ထိုနိုင်ငံများ၊ ဒေသများ ၏ ဥပဒေဆိုင်ရာ နည်းစနစ်များ၊ ပေါ်လစီများ အပေါ်ရှိ IDEA ၏ တရားဝင် အမြင်ရှုထောင့်အား ကိုယ်စားပြုခြင်း မရှိပါ။ ဤ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် ပတ်သက်သော စာစောင်အတွင်းတွင် ဖော်ပြထားသည့် အမြင် ရှုထောင့်များသည် ပုံမှန်ကူညီသော နိုင်ငံများ၏ အမြင်ရှုထောင့်ကို သော်လည်းကောင်း ကိုယ်စားပြုခြင်း မရှိပါ။

စာမူ

ဤစာစောင်၏ အီလက်ထရွန်းနစ် ပုံစံသည် Creative Commons AttributionNonCommercial-ShareAlike 3.0 (CC BY-NC-SA 3.0) licence အောက်တွင် မှတ်ပုံတင်ပြီး ဖြစ်သည်။ ဤစာစောင်အား စီးပွားဖြစ် ဖြန့်ဝေခြင်းမှအပ အထက်ပါလိုင်းစင်အောက်၌ စိတ်ကြိုက် ကူးယူ ဖြန့်ဝေခွင့်ရှိသည်။ ပိုမိုသိရှိလိုပါက Creative Commons ဝက်ဆိုက်သို့ သွားရောက် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။ <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/>

@ ဒီမိုကရေစီနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အကူအညီပေးရေး နိုင်ငံတကာအဖွဲ့ ၂၀၁၉ ခုနှစ် မူပိုင်ခြင်းသည်။

ဆက်သွယ်ရန်

အင်တာနေရှင်နယ် အိုင်ဒီယာ စတုန်းစံဘောက်
SE- ၁၀၃၃၄၊ စတော့ဟုမ်းမြို့၊
ဆွီဒင်နိုင်ငံ
ဖုန်းနံပါတ် - +၄၆၈ ၆၉၈၃၇၀၀
အီးမေးလ် - info@idea.int
ဝက်ဆိုက် - www.idea.int

International IDEA မြန်မာနိုင်ငံအခြေစိုက်ရုံး
၆၈(ဘီ)၊ ဆရာစံလမ်း၊ ဗဟန်းမြို့နယ်၊
ရန်ကင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ။
Email: info-myanmar@idea.int
my.constitution@idea.int
Tel: +95 9 263 128104

www.idea.int

ကိုးကားချက်များ

Aronay, N. and Kincaid, J. (eds), *Courts in Federal Countries: Federalists or Unitarists* (Toronto: University of Toronto Press, 2017) "ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံများမှ တရားရုံးများ : ဖယ်ဒရယ် သို့မဟုတ် တစ်ပြည်ထောင်"

Brouillet, E. and Ryder, B., 'Key doctrines in Canadian legal federalism', in P. Oliver, P. Macklem and N. Des Rosiers, (eds), *The Oxford Handbook of the Canadian Constitution* (Oxford: Oxford University Press, 2017) "ကနေဒါ ဥပဒေဆိုင်ရာ ဖယ်ဒရယ်စနစ်ရှိ အဓိက အယူဝါဒများ"

Dziedzic, A. and Saunders, C., 'The meanings of concurrency', in N. Steytler (ed), *Concurrent Powers in Federal Systems: Meaning, Making, Managing* (Leiden: Brill Nijhoff, 2017) "စင်ပြိုင်တည်ရှိခြင်း၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်များ"

Fabbrini, F., 'The principle of subsidiarity', in T. Trimidas and R. Schutze (eds), *Oxford Principles of EU Law* (Oxford: Oxford University Press, 2016) "လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ဖြစ်နိုင်သမျှ အနိမ့်ဆုံးအဆင့်တွင် ကျင့်သုံးနိုင်ရေး အခြေခံမူ"

Leroy, K. and Saunders, C. (eds), *Legislative, Executive and Judicial Governance in Federal Countries* (Montreal: McGill-Queen's University Press, 2006) "ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံ များတွင် ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားစီရင်ရေး"

Poirier, J., Saunders, C. and Kincaid, J. (eds), *Intergovernmental Relations in Federal Systems* (Montreal: McGill-Queen's University Press, 2015) "ဖယ်ဒရယ်စနစ်များရှိ အစိုးရများအကြား ဆက်ဆံမှုများ"

Saunders, C., *Courts in Federal Countries* (Stockholm: International IDEA, 2019) "ဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံများရှိ တရားရုံးများ"

Shah, A., *The Practice of Fiscal Federalism: Comparative Perspectives* (Montreal: McGill-Queen's University Press, 2007) "ဖယ်ဒရယ် ဘဏ္ဍာရေးစနစ် ကျင့်သုံးမှု- နှိုင်းယှဉ် လေ့လာနိုင်သည့် ရှုထောင့်များ"

မှတ်တမ်းတင် အသိအမှတ်ပြုလွှာ

ဤစာတမ်းကို ရေးသားထုတ်ဝေခြင်းကို လူ့အင်အားနှင့်အစိုးရ၊ ဆွီဒင်နိုင်ငံအစိုးရ၊ နော်ဝေးနိုင်ငံ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် ဖင်လန်နိုင်ငံ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနတို့မှ ပံ့ပိုးထောက်ပံ့သည်။

